

Az uniós jegyzéken szereplő gerinces idegenhonos inváziós fajok humánus kezelése

Oxyura jamaicensis
Halcsontfarkú réce

Elterjedés

Rendkívül ritka kóborló, 16 előfordulása ismert. Hazánkban rendszeresen észlelnek kóborlóként nyugat-európai költő egyedeket, illetve illegálisan tartott és megszökött példányokat. Legelső előfordulását a Hortobágyi halastavon észlelték 1997 márciusában, majd többek között Nagykanizsa mellett, a Kis-Balatonon, a tatai Öreg tavon, a Biharugra-halastavakon, illetve Pusztaszeren is előkerült. Minden esetben magányos egyedeket figyeltek meg, elsősorban a késő őszi, kora tavaszi időszakban. Hazánk területén egyelőre még nem költött.

Vonatkozó jogszabályok

- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról
- 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
- 3/2001. (II. 23.) KöM–FVM–NKÖM–BM együttes rendelet az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól
- 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól
- 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról

Kezelési intézkedések

Az adatlapon összefoglalt információk a *Kézikönyv az uniós jegyzéken szereplő gerinces idegenhonos inváziós fajok humánus kezelése* című kiadványból származnak [ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm], melyből további, még részletesebb információk nyerhetők a konkrét kezelési intézkedésekről, eddigi tapasztalatokról. A kézikönyvben leírt kezelési intézkedések végrehajtása előtt ajánlott azok alkalmazásának teljes körű áttekintése, beleértve a hatékonyságot, az állatok jólétére gyakorolt lehetséges hatásokat és mellékhatásokat, valamint a helyi körülmények, a rendelkezésre álló erőforrások és kapacitások figyelembevételét.

A kézikönyv használóit arra kérjük, hogy azokat a kezeléseket alkalmazzák, melyek állatjóléti szempontból a legkedvezőbbek, értelemszerűen a tagállamok saját jogszabályi körülményeit figyelembe véve, anélkül, hogy veszélyeztetnék az intézkedések hatékonyságát. Fontos, hogy az intézkedések a lehető legkisebb mértékű szenvedést okozzák az állatoknak, de figyelembe kell venni egyéb szempontokat is, mint például a költségek, igények, hasznok, a megvalósíthatóság és a közvélemény esetleges vélekedése.

Az állatjóléti hatások értékelése és kategorizálása:

	Általános hatás a jólétre (5 terület) Az intézkedés jólétre gyakorolt hatását értékeli, kivéve az állat tényleges megölését (ha az intézkedés az állat életének kioltásával jár)			Halálozás módja Az állat életének kioltásának módszerének jóléti hatását értékeli (ha az intézkedés az állat életének kioltásával jár)		
Kategória	Nincs hatás (0)	Enyhe – Mérsékelt hatás (1)	Súlyos – Extrém hatás (2)	Azonnali halál (nincs szenvedés) [0]	Nem azonnali halál (enyhe – mérsékelt szenvedés) [1]	Nem azonnali halál (súlyos – extrém szenvedés) [2]

Módszer	Cél	Hatékonyság és költségek	Állatjóléti hatások kategóriái	
			Általános hatás a jólétre	Halálozás módja
Kézi eltávolítás	Gyors kiirtás / Kiirtás / Állomány-szabályozás / Elszigetelés	A kézi eltávolítás csak akkor tekinthető hatékornak, ha más módszerekkel kombinálják azokat (például néhány országban már alkalmazták a fészkek tönkretételét).	(1)	NA
Tojáslakkozás	Kiirtás / Állomány-szabályozás / Elszigetelés	Az intézkedés hatékonysága elsősorban a fészkek elhelyezkedésének hozzáférhetőségétől (kezdve a megtalálástól) és a kezelt fészkek (vagyis az abban lévő tojások) arányától függ. Az olyan vizes élőhelyeken költő fajok esetében, mint a szóban forgó halcsontfarkú réce, mindez nem valósítható meg könnyen, csak az állomány kis részét lehet így kezelni (nem beszélve az egészségügyi kockázatokról). Fegyverrel való vadászata sokkal gyakorlatiasabb és költséghatékonyabb, de a tojáslakkozás kiegészítő intézkedésnek mindenképpen alkalmas.	(0) – (1)	[0] – [1]
Lelövés	Gyors kiirtás / Kiirtás / Állomány-szabályozás / Elszigetelés	A fegyverrel való vadászat széles körben használt eszköz a faj esetében, mely költséghatékony is. Leggyakrabban löfegyverrel ejthetők el, elsősorban 223-as golyós és öt patronos, fél-automata, 12 kaliberű fegyverekkel. A vadászat partról és csónakból egyaránt végezhető. Költési időszakban az egyes költőhelyeken elegendő kisebb csapatban együtt dolgozni, ugyanakkor a nagy telelőhelyeken már egy komolyabb gárdára van szükség a hatékony vadászat érdekében.	(0) – (2)	[0] – [2]
Ketreccsapdák	Gyors kiirtás / Kiirtás / Állomány-szabályozás / Elszigetelés	A halcsontfarkú réce ideje nagy részét a nyílt vizen tölti, és csak ritkán merészkedik ki a szárazföldre, ami értelemszerűen erősen behatárolja a ketreccsapdák alkalmazhatóságát. Bár a csapdákat időről időre pótolni kell, de még így is viszonylag alacsony a költségvonzata, ugyanakkor a rendszeres ellenőrzések miatt nagy emberi munkaerő igénye van. Összességében nagyon kevés alkalommal használták őket, és úgy tűnik egyáltalán nem alkalmasak a faj állományainak szabályozására, maximum csak nagyon speciális körülmények között lehetnek hatásosak.	(1)	NA

Módszerek az elpusztításra/eltávolításra a megfogást követően

Módszer	Állatjóléti hatások kategóriái	
	Általános hatás a jólétre	Halálozás módja
Eutanázia injekcióval	(0) – (1)	[0] – [1]
Fogságban tartás	(1)	NA
Lelövés	(1)	[0]
Sebészeti sterilizálás	(1)	NA

Dátum: 2022.09.12.

Forrás

A kézikönyv az Európai Bizottság idegenhonos inváziós fajokat bemutató oldalán érhető el: ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

Fotó forrása: *Oxyura jamaicensis* Halcsontfarkú réce © iStockphoto/wrangel.

Felelősségi nyilatkozat: Ez a kérdőív a 07.027746/2019/812504/SER/ENV.D.2. számú szerződés keretében készült („Az idegenhonos inváziós fajok humánus kezelésére vonatkozó legjobb gyakorlatok meghatározása, értékelése, megosztása és terjesztése”). A bemutatott információk és vélemények nem feltétlenül minden részletre kiterjedőek és nem feltétlenül tükrözik az Európai Bizottság, az IUCN, az APHA, az Eurogroup for Animals, az EAZA, a Newcastle University vagy az EAR hivatalos véleményét. A Bizottság nem garantálja a jelen dokumentumban szereplő adatok hitelességét. Sem a Bizottság, sem az IUCN, vagy az ő nevükben eljáró személyek, beleértve a dokumentumok szerzőit és az abban résztvevőket, nem vonható felelősségre az abban foglalt információk felhasználásáért. A sokszorosítása forrás megjelölésével engedélyezett.

Visszajelzés: Várjuk azokat a megjegyzéseket, amelyek elősegíthetik a dokumentum fejlesztését. Kérjük, észrevételeit e-mailben küldje el az ENV-IAS@ec.europa.eu e-mail címre.